

RP 222/2004 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras. I propositionen föreslås att ikraftträdelsebestämmelsen om utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån ändras så, att jämkad arbetslöshets-

förmån kan beviljas till den 31 december 2005 trots att maximitiden för utbetalningen har gått ut.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2005.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Maximitid för jämkad arbetslöshetsförmån

I kap. 4 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) bestäms om de situationer då jämkad arbetslöshetsförmån kan beviljas. Rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner har enligt lagrummet en arbetssökande som utför deltidsarbete, om deltidsarbetet baserar sig på en arbetstidsförkortning som gjorts på arbetsgivarens initiativ, och en arbetssökande vars arbetstid per dag eller per vecka har förkortats på grund av permittering eller som är förhindrad att arbeta på grund av andra arbetstagares stridsåtgärd som inte står i samband med den arbetssökandes anställningsvillkor eller arbetsförhållanden. Denna rätt har också en arbetssökande som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor samt en arbetssökande som har inkomst av företagsverksamhet eller eget arbete som utgör bisyssla. Enligt 4 kap. 6 § 1 mom. betalas jämkad arbetslöshetsförmån för högst 36 månader. Maximitiden tillämpas på de arbetslöshetsförmåner som betalts för tiden från och med den 1 april 2000. I 15 kap. 1 § 5 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bestäms om ikraftträdandet av 4 kap. 6 § 1 mom. som gäller maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån. Enligt bestämmelsen kan jämkad arbetslöshetsförmån beviljas till den 31 december 2004 även om maximitiden

har gått ut. Efter det att maximitiden för utbetalningen har gått ut kan jämkad arbetslöshetsförmån betalas till sådana personer som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor. Sådana mottagare av arbetslöshetsförmåner, som före utgången av maximitiden för utbetalningen av jämkad arbetslöshetsförmån har uppnått den ålder som berättigar till tilläggsdagar enligt lagens 6 kap. 9 §, kan betalas jämkad förmån även om maximitiden för arbetslöshetsförmån har gått ut. Bestämmelsen har förbättrat äldre personers möjligheter att få sysselsättning på deltid utan att utkomstskyddet för arbetslösa försämras. Om en person omfattas av maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån och maximitiden för utbetalningen av jämkad förmån går ut, har denna person inte rätt till jämkad förmån förrän han på nytt uppfyller arbetsvillkoret eller har arbetat i heltidsarbete utan avbrott under sex månader.

Grunderna för beräkning av jämkad arbetslöshetsförmån innebär att det är mera lönsamt att under arbetslöshetstiden utföra tillfälligt arbete eller deltidsarbete om man jämför med arbetslöshetsförmånen för en helt arbetslös person och därmed uppmuntrar de till att arbeta också i liten omfattning. Å andra sidan kan ersättningsnivån vid fortgående deltidsarbete, när lönen för deltidsarbetet och den jämkade dagpenningen räknas ihop, utgöra en tröskel för att söka sig till heltidsarbete. När det gäller inkomstrelaterad dagpenning dämpas denna effekt delvis av att det i

lagen ingår bestämmelser om att nivån på den inkomstrelaterade dagpenningen skall fastställas på nytt också när en person uppfyllt arbetsvillkoret på basis av deltidsarbete. Maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån kan för sin del även höja tröskeln för att söka deltidsarbete. Avsikten med bestämmelsen om maximitid för utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån är att förhindra sådana situationer där den jämkade förmånen blir en permanent lönesubvention för personer som inte arbetar heltid eller för företagare med sådant arbete som utgör bisyssla.

Det är ändamålsenligt att i fortsättningen ännu effektivare än hittills bringa arbetssökande som under en lång tid har fått jämkad arbetslöshetsförmån att omfattas av Arbetskraftsbyråns tjänster, för att reda ut deras möjligheter att få heltidsarbete och för att stöda sysselsättning på heltid. Därför föreslås att ikraftträdelsebestämmelsen i 15 kap. 1 § 5 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så, att jämkad arbetslöshetsförmån alltså kan betalas fram till den 31 december 2005 även om maximitiden gått ut. En senareläggning av ikraftträdandet av maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån är ändamålsenlig för att behovet av och kvaliteten på Arbetskraftstjänster för sådana personer som under en längre tid har fått jämkad arbetslöshetsförmån skall kunna utredas och nödvändiga åtgärder vidtas. Arbetsministeriet kommer att beakta servicebehovet hos personer som under en lång tid har fått jämkad arbetslöshetsförmån då ministeriet förnyar och utvecklar Arbetskraftstjänster för arbetssökande kunder år 2005.

2. Propositionens konsekvenser

2.1. Propositionens ekonomiska konsekvenser

Varje månad år 2004 har i medeltal 20 000 mottagare av inkomstrelaterad dagpenning, 9 300 mottagare av arbetsmarknadsstöd och 3 700 mottagare av grunddagpenning fått jämkad arbetslöshetsförmån. Av alla som fick dagpenning under året har ca 27 procent fått jämkad dagpenning. Av dem som får arbetsmarknadsstöd har 15 procent mottagit jämkat arbetsmarknadsstöd. Oftast har jäm-

kad arbetslöshetsförmån endast betalats under en kort tid.

Antalet personer till vilka har betalats jämkad förmån under en längre tid än 36 månader och vilka kommer att omfattas av jämkad förmån under det sista kvartalet av år 2004, kommer uppskattningsvis att uppgå till 960 i fråga om förtjänstskyddet, 260 i fråga om grunddagpenningen och 780 i fråga om arbetsmarknadsstödet. Dessa uppgifter omfattar inte sådana personer som har fyllt 57 år innan maximitiden gått ut och till vilka jämkad förmån kan betalas utan maximitid. Jämkad arbetslöshetsförmån kan emellertid betalas även efter maximitiden i sådana situationer där en person tar emot heltidsarbete för högst två veckor. I synnerhet i fråga om förtjänstskyddet finns det bland de personer som har tagit emot jämkad förmån under en lång tid sådana personer som senast har betalats jämkad dagpenning på grundval av tillfälligt heltidsarbete. Därför minskar det antal personer för vilka maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån har betydelse till ca 880 personer i fråga om förtjänstskyddet.

Under 2005 beräknas antalet personer för vilka maximitiden på 36 månader går ut öka med drygt 1000 i fråga om förtjänstskyddet, ca 220 i fråga om grunddagpenningen och 490 i fråga om arbetsmarknadsstödet. Den tid under vilken personer har fått jämkad dagpenning har följts upp kvartalsvis. Av de personer som har fått jämkad dagpenning under tre års tid, kommer åtta av tio att omfattas av jämkade förmåner även under följande kvartal. Då en del av de som överskrider maximitiden under året faller bort från den jämkade arbetslöshetsförmånen, kommer uppskattningsvis 1100 personer fortfarande att omfattas av förtjänstskyddet under det sista kvartalet av 2005, vilka har fått jämkad dagpenning under en längre tid än 36 månader. Av dessa får ca 100 personer jämkad förmån på grundval av tillfälligt heltidsarbete. Det antal som överskrider maximitiden bland mottagare av grunddagpenning uppskattas då till ca 200 och bland mottagare av arbetsmarknadsstöd till 760 personer.

Enligt gällande lag har de som överskrider maximitiden på 36 månader inte längre rätt till jämkad arbetslöshetsförmån från ingången av 2005. Om denna maximitid tillämpas

och hälften efter maximitidens utgång söker heltidsarbete eller fortsätter med deltidsarbete utan arbetslöshetsförmån och hälften avstår från deltidsarbete och får full arbetslöshetsförmån, har en fortsatt utbetalning av jämkade förmåner ingen betydande ekonomisk verkan.

2.2. Konsekvenser för medborgarna

Längst har jämkad arbetslöshetsförmån betalats till dem som får jämkad förmån på basis av deltidsarbete. Drygt hälften av alla som har fått jämkad inkomstrelaterad dagpenning har haft deltidsarbete. Nära 90 procent av dem som har betalats jämkad dagpenning under en längre tid än 36 månader har emellertid haft deltidsarbete. I fråga om grundskyddet har deltidsarbete varit en ännu tydligare grund. Drygt 90 procent av alla som har fått jämkad förmån och som har fått förmånen under en längre tid än 36 månader har fått förmånen på basis av deltidsarbete.

Ju längre jämkad arbetslöshetsförmån har betalats, desto större än den andel av mottagarna som hör till de äldre åldersklasserna. Av dem som fått jämkad dagpenning i fråga om det inkomstrelaterade skyddet har tre fjärdedelar varit kvinnor. Av de som har fått jämkad förmån under en lång tid är kvinnornas andel ännu större, nämligen 86 procent.

Mottagarna av jämkad dagpenning fördelar sig mycket ojämnt på olika yrkesgrupper och

arbetslöshetskassor. Enligt registeruppgifter som gäller förtjänstskyddet har jämkad dagpenning fortlöpande betalats längst till personer som har arbetat med fastighetsskötsel eller städning eller i sekreteraruppgifter, kontorsarbete eller försäljningsuppgifter. Nästan hälften av dem som har betalats jämkad förmån under en längre tid än 36 månader är antingen medlemmar i Servicebranschernas arbetslöshetskassa eller Kommunsektorns arbetslöshetskassa. Möjligheten att även i fortsättningen få jämkad arbetslöshetsförmån förbättrar ställningen för personer inom lågavlönade och kvinnodominerade branscher.

3. Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med arbetsministeriet. I samband med beredningen har de centrala arbetsmarknadsorganisationerna, Folkpensionsanstalten, Försäkringsinspektionen och Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf hörts.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2005.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 15 kap. 1 § 5 mom., sådant det lyder i lag 970/2003, som följer:

15 kap.	jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. 1-4 punkten fram till den 31 december 2005.
Ikraftträdelsebestämmelser	-----

1 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Utan hinder av 4 kap. 6 § 1 mom. i denna lag kan, även om maximitiden har uppfyllts,

Helsingfors den 29 oktober 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Liisa Hyssälä*

*Bilaga
Parallelltexter*

Lag

om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 15 kap. 1 § 5 mom., sådant det lyder i lag 970/2003, som följer:

Gällande lydelse

15 kap.

Ikraftträdelsebestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Utan hinder av 4 kap. 6 § 1 mom. i denna lag kan, även om maximitiden har uppfyllts, jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. 1—4 punkten fram till den 31 december 2004.

Föreslagen lydelse

15 kap.

Ikraftträdelsebestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Utan hinder av 4 kap. 6 § 1 mom. i denna lag kan, även om maximitiden har uppfyllts, jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. 1—4 punkten fram till *den 31 december 2005*.

*Denna lag träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*
